

Електронний журнал «Державне управління: удосконалення та розвиток» включено до переліку наукових фахових видань України з державного управління (Категорія «Б», Наказ Міністерства освіти і науки України № 1643 від 28.12.2019). Спеціальність – 281. Державне управління: удосконалення та розвиток. 2026. № 3. ISSN 2307-2156

Copyright © The Author(s). This is an open access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution License 4.0 (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>).

DOI: <http://doi.org/10.32702/2307-2156.2026.3.12>
УДК 352:336.14

Г. І. Куспляк,

*к. держ. упр., доцент, доцент кафедри публічної служби та права,
Навчально-науковий інститут публічної служби та управління,
Національний університет «Одеська політехніка»
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-1414-5484>*

РОЛЬ АДМІНІСТРАТИВНО-ТЕРИТОРІАЛЬНОГО УСТРОЮ У ФОРМУВАННІ БЮДЖЕТНОЇ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ (НА ПРИКЛАДІ ГРОМАД ОДЕСЬКОЇ ОБЛАСТІ)

H. Kuspliak,

*PhD in Public Administration, Associate Professor, Associate Professor of the
Department of Public Service and Law, Institute of Public Service and
Administration Odesa Polytechnic National University*

THE ROLE OF THE ADMINISTRATIVE-TERRITORIAL STRUCTURE IN SHAPING BUDGET DECENTRALIZATION (CASE STUDY OF THE TERRITORIAL COMMUNITIES OF ODESA REGION)

У статті досліджено роль адміністративно-територіального устрою у формуванні передумов бюджетної децентралізації на прикладі територіальних громад Одеської області. Проаналізовано сучасний адміністративно-територіальний устрій регіону, зокрема, кількість громад і районів, площу, чисельність населення, просторову конфігурацію

територій та віддаленість населених пунктів від адміністративних центрів. Охарактеризовано мережу Центрів надання адміністративних послуг та особливості її територіального розміщення. Здійснено оцінювання демографічних показників, зокрема динаміки чисельності населення, внутрішньо переміщених осіб, дітей шкільного та дошкільного віку, у контексті критеріїв спроможності територіальних громад. Виявлено наявність просторових і демографічних дисбалансів, що впливають на реалізацію бюджетних повноважень органів місцевого самоврядування. Обґрунтовано, що адміністративно-територіальні параметри громад формують інституційне середовище бюджетної децентралізації та визначають неоднорідність управлінських умов у межах регіону.

The article examines the role of the administrative-territorial structure in shaping the preconditions for budget decentralization, using the territorial communities of Odesa region as a case study. The research is based on the premise that the administrative-territorial structure represents a fundamental institutional framework within which local self-government bodies exercise budgetary powers, manage public resources, and ensure the provision of public services at the local level. The contemporary administrative-territorial organization of the region is comprehensively analyzed, including the number of communities and districts, territorial area, population size, spatial configuration of territories, the distance of settlements from administrative centers, and the differentiation of communities by type and scale. Particular emphasis is placed on variations in territorial configuration, compactness, fragmentation, and peripheral location of administrative centers, which create unequal organizational and financial conditions for the implementation of local government functions.

The network of Centers for Administrative Services Provision is examined with regard to institutional coverage, the number of structural units, and the territorial accessibility of services for residents of remote settlements. The study also evaluates demographic indicators, including overall population dynamics, the number of internally displaced persons, and changes in the number of school-age and preschool children, in the context of statutory criteria for the capacity of territorial communities. The findings reveal significant spatial and demographic

imbalances that directly influence the implementation of budgetary powers, the organization of service delivery, and the functional capacity of local self-government bodies. It is substantiated that administrative-territorial parameters substantially determine the institutional environment of budget decentralization, affect the distribution of managerial responsibilities, and shape heterogeneous conditions for sustainable territorial development within the region under conditions of demographic decline and migration mobility.

Ключові слова: *адміністративно-територіальний устрій, бюджетна децентралізація, територіальні громади, фінансова спроможність, субсидіарність.*

Keywords: *administrative-territorial structure, budget decentralization, territorial communities, financial capacity, subsidiarity.*

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Реалізація бюджетної децентралізації в Україні відбувається в тісному взаємозв'язку з реформуванням адміністративно-територіального устрою. Саме адміністративно-територіальна структура територій визначає розподіл повноважень між рівнями публічної влади, фінансову автономію територіальних громад, доступність публічних послуг та ефективність використання бюджетних коштів. За таких умов, аналіз адміністративно-територіального устрою області дозволяє виявити інституційні та просторові чинники, що впливають на результати бюджетної децентралізації та формування фінансово спроможних територіальних громад.

Одеська область, як регіон із найбільшою кількістю територіальних громад в Україні, значною територією, різноманітною конфігурацією громад і високим рівнем внутрішньої диференціації, є показовим прикладом для дослідження взаємозв'язку між адміністративно-територіальним устроєм і процесами бюджетної децентралізації. Доцільним є проведення аналізу функціонування територіальних громад області з позицій інституційної спроможності, просторової організації та забезпечення передумов для

ефективної реалізації бюджетних повноважень, фінансової автономії та збалансованого розвитку територій у межах регіону.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У сучасних наукових працях українських дослідників проблематика взаємозв'язку адміністративно-територіального устрою та бюджетної децентралізації розглядається крізь призму інституційного, фінансово-економічного та просторового підходів. Значна увага приділяється обґрунтуванню ролі адміністративно-територіальної реформи як базової передумови формування спроможних територіальних громад, забезпечення їх фінансової автономії та запровадження прямих міжбюджетних відносин із державним бюджетом. Науковці свої дослідження акцентують на необхідності узгодження територіальної конфігурації громад із критеріями фінансової спроможності, демографічної стійкості та доступності публічних послуг.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою статті є теоретичне обґрунтування ролі адміністративно-територіального устрою у формуванні передумов бюджетної децентралізації (на прикладі громад Одеської області). Для досягнення поставленої мети визначено такі завдання: проаналізувати адміністративно-територіальний устрій Одеської області з позицій просторової конфігурації та інституційної спроможності; оцінити відповідність параметрів територіальних громад критеріям спроможності та принципу субсидіарності; визначити вплив просторових і демографічних чинників на реалізацію бюджетних повноважень територіальних громад.

Виклад основного матеріалу дослідження. Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 27.05.2020 №623-р «Про затвердження перспективного плану формування територій громад Одеської області» [5] затверджено перелік спроможних територіальних громад, яким передбачено функціонування на Одещині найбільшої кількості територіальних громад – 91, з яких 19 міських, 25 селищних та 47 сільських. Субрегіональний рівень представлений в Одеській області 7 районами (Березівський, Білгород-Дністровський, Болградський, Ізмаїльський, Одеський, Подільський,

Роздільнянський) відповідно до постанови Верховної Ради України від 17.07.2020 №807-IX «Про утворення та ліквідацію районів» [6].

Одеська область є однією з найбільших адміністративно-територіальних одиниць України в якій функціонує 91 територіальна громада, що об'єднує 1 174 населені пункти (далі – н.п.) та займає площу 33,31 тис. км², з них 23 громади (25,3%) займають територію менше 200 км², що відповідає найнижчому критерію спроможності: Березівський район – 2 громади (Великобуялицька, Чогодарівська), Білгород-Дністровський район – 3 громади (Кароліно-Бугазька, Сергіївська, Тузлівська), Болградський район – 1 громада (Криничненська), Ізмаїльський район – 1 громада (Ізмаїльська), Одеський район – 14 громад (Авангардівська, Великодальницька, Великодолинська, Дальницька, Дачненська, Маяківська, Нерубайська, Одеська, Таїровська, Теплодарська, Фонтанська, Чорноморська (М), Чорноморська (Т), Южненська).

Існують розбіжності за кількістю громад на районному рівні (всього районів – 7). Так, до складу Березівського району включено 16 громад (226 н.п.), Білгород-Дністровського району – 16 (134 н.п.), Болградського району – 10 (99 н.п.), Подільського району – 12 (299 н.п.), Роздільнянського району – 9 (209 н.п.). В Одеському районі створено найбільшу кількість громад – 22 (155 н.п.), а в Ізмаїльському районі – найменшу, 6 (52 н.п.).

За територіальною конфігурацією виділяють декілька основних типів територіальних утворень. До них належать «компактні», для яких характерна відносна цілісність і просторово зосереджена форма території, а також «некомпактні», що відзначаються порушенням територіальної цілісності та наявністю віддалених або розірваних ділянок. Окрему групу становлять «видовжені» території коридорного типу, просторове розміщення яких характеризується значною протяжністю за відносно незначної ширини. Поширеним є «подовжений» тип територіальної конфігурації, за якого від основної компактної частини території відгалужується видовжений елемент, що формує складні умови для управління та транспортної доступності.

Специфічним різновидом є території типу «бублик», у межах яких одна адміністративно-територіальна одиниця повністю оточує іншу. Крім того, виокремлюють «фрагментовані» території, які складаються з кількох просторово розділених між собою частин, що істотно ускладнює забезпечення цілісності управління, планування розвитку та надання публічних послуг [3; 7; 8; 12].

В Одеській області функціонують громади з різною територіальною конфігурацією, а саме:

– з територією, що повністю знаходиться на території іншої громади – «бублик», наприклад: Великоплосківська сільська ТГ Роздільнянського району, Ізмаїльська міська ТГ Ізмаїльського району та Ясківська ТГ Одеського району (Рис. 1);

Рис. 1. Території типу «бублик» Одеської області

Джерело: сформовано на основі [11].

– громади, територія яких розділена на фрагментовані частини, наприклад: Кароліно-Бугазька (розділена Дністровським лиманом) та Тузлівська (розділена озером Бурнас) сільські ТГ Білгород-Дністровської області, Криниченька сільська ТГ Болградського району, Усатівська сільська ТГ та Южненська міська ТГ Одеського району, Подільська міська ТГ Подільського району та Маяківська сільська ТГ Роздільнянського району (розділена Дністровським лиманом) (Рис. 2);

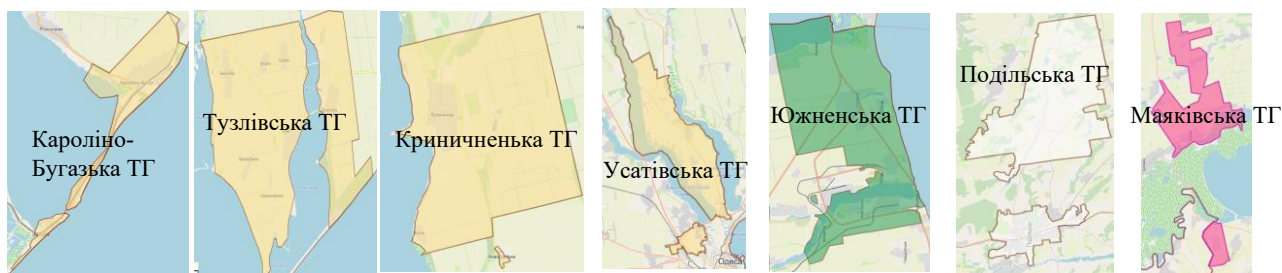

Рис. 2. «Фрагментовані» території Одеської області
Джерело: сформовано на основі [11].

– громади складної конфігурації – «некомпактні», наприклад: Березівський район – Березівська міська ТГ, Коноплянська сільська ТГ, Одеський район – Біляївська міська ТГ, Вигодянська сільська ТГ, Дачненська сільська ТГ, Красносільська сільська ТГ) та Роздільнянський район – Великомихайлівська селищна ТГ тощо (Рис. 3);

Рис. 3. «Некомпактні» території Одеської області
Джерело: сформовано на основі [11].

– громади, адміністративний центр яких знаходиться біля межі території, тобто на периферії (Рис. 4).

Рис. 4. Території Одеської області, адміністративний центр яких знаходиться на межі
Джерело: сформовано на основі [1; 3].

В склад громад Одеської області включено населені пункти, відстань яких до адміністративного центру складає більше 20 км, – 58 громад (63,7%), з них: від 21 до 30 км – 32 громади (35,2%), від 31 до 40 км – 20 громад (22%), від 41 до 60 км – 6 громад (6,6%).

В Одеській області станом на III квартал 2025 року сформовано розгалужену мережу *Центрів надання адміністративних послуг* (далі – ЦНАП). У межах області функціонує 91 територіальна громада, і в кожній з них наявний один ЦНАП, що свідчить про 100-відсоткове інституційне покриття громад базовими сервісними публічними послугами [10].

Загальна кількість об'єктів мережі ЦНАП в області складає 406 одиниць, з яких: 91 – це, безпосередньо, центри надання адміністративних послуг; 197 – віддалені робочі місця адміністраторів (далі – ВРМ); 2 – територіальні підрозділи (далі – ТП) та 116 – старости (Рис. 5).

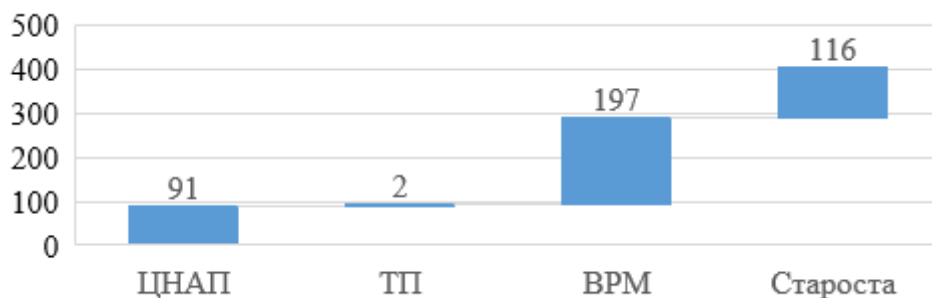

Рис. 5. Мережа Центрів надання адміністративних послуг Одеської області станом на III квартал 2025 року
Джерело: сформовано на основі [10].

Однак, формальне забезпечення кожної громади ЦНАП не завжди трансформується у фактичну доступність сервісів для мешканців усіх населених пунктів, що зумовлено значними відмінностями у кількості населених пунктів, площі громад та щільності населення.

В окремих територіальних громадах функціонує лише один ЦНАП, який обслуговує від 4 до 30 населених пунктів, що істотно ускладнює

фізичний доступ громадян до публічних послуг, особливо для мешканців віддалених і малонаселених територій. До таких громад належать:

- в Березівському районі – 5 громад: Іванівська (19 н.п.), Андрієво-Іванівська (12 н.п.), Миколаївська (23 н.п.), Розквітівська (14 н.п.) та Стрюківська (11 н.п.);

- в Білгород-Дністровському районі – 3 громади: Дивізійська (11 н.п.), Маразліївська (9 н.п.), Успенівська (8 н.п.);

- в Ізмаїльському районі – 1 громада: Ізмаїльська (6 н.п.);

- в Одеському районі – 2 громади: Нерубайська (5 н.п.) та Таїрівська (4 н.п.);

- в Подільському районі – 4 громади: Ананьївська (30 н.п.), Долинська (8 н.п.), Подільська (4 н.п.) та Слобідська (5 н.п.).

За таких умов, ЦНАП виконує роль єдиного сервісного центру для значної території, що призводить до зростання транспортних витрат населення, подовження часу отримання публічних послуг та зниження їх фактичної доступності.

У низці громад з відносно невеликою кількістю населених пунктів сформовано більш розгалужену мережу надання публічних послуг, яка включає не лише базовий ЦНАП, а й віддалені робочі місця адміністраторів. Такими громадами, наприклад, є Великобуялицька сільська громада Березівського району (3 н.п.) – 1 ЦНАП, 1 ВРМ, Овідіопільська селищна громада Одеського району (3 н.п.) – 1 ЦНАП, 2 ВРМ, Суф'янівська сільська громада Ізмаїльського району (19 н.п.) – 1 ЦНАП, 16 ВРМ тощо.

Така диспропорція свідчить про асиметрію інституційної спроможності громад, нерівномірність фінансових і управлінських ресурсів та відсутність єдиних просторово обґрунтованих критеріїв формування мережі ЦНАП. Зазначені дисбаланси доцільно інтерпретувати як прояв територіальної нерівності в реалізації децентралізаційної реформи, коли рівень забезпеченості адміністративними сервісами не корелює безпосередньо з кількістю населення або населених пунктів громади.

В такій ситуації принцип субсидіарності реалізується лише формально, оскільки передача повноважень на базовий рівень не супроводжується врахуванням просторових і демографічних характеристик територіальних громад. За відсутності диференційованих підходів до розміщення ЦНАП та ВРМ публічні послуги не завжди надаються на найближчому до громадян рівні, що суперечить сутнісному змісту субсидіарності як принципу максимального наближення публічних послуг до безпосередніх споживачів.

Чисельність населення Одеської області за період з 2020 по 2022 роки скоротилась на 25,8 тис. осіб (з 2 377,2 тис. осіб у 2020 році до 2 351,4 тис. осіб у 2022 році). Актуальні дані про чисельність населення на період дії воєнного стану в Україні не висвітлюються.

Виходячи зі статистичних даних, в області є дві громади з чисельністю населення менше 3 тис. осіб, що складають 2,2% від загальної кількості громад та розташовані в Березівському районі (Стрюківська сільська громада – 2,7 тис. осіб та Чогодарівська сільська громада – 2,06 тис. осіб). Відсоток громад області з 3 до 7 тис. осіб складає 27,5% – це 25 громад, а саме: Березівський район – 7 громад (Андрієво-Іванівська, Великобуялицька, Коноплянська, Новокальчевська, Петровірівська, Розквітівська, Старомаяківська), Білгород-Дністровський район – 7 громад (Дивізійська, Кароліно-Бугазька, Кулевчанська, Лиманська, Маразліївська, Тузлівська, Успенівська), Болградський район – 3 громади (Криничненська, Павлівська, Теплицька), Подільський район – 3 громади (Долинська, Піщанська, Слобідська) та Роздільнянський район – 5 громад (Великопосківська, Затишанська, Новоборисівська, Степанівська, Цебриківська).

В свою чергу, Одещина прийняла 218,940 тис. *переміщених осіб* (зареєстровані як ВПО в області станом на 02.01.2025), з них – 183,918 тис. осіб після 24.02.2022. Інформація є не остаточною через постійний потік переміщених осіб, не всі проходять реєстрацію (наприклад, ті – хто має кошти на оренду житла), фіксується розбіжність даних щодо кількості ВПО, які реально проживають в громадах. Через значну чисельність ВПО

збільшується і навантаження на місцеві бюджети. Значна кількість ВПО в області зафіксована у 8 громадах (більше 10% населення), а саме: в Одеському районі – 6 громад (Одеська, Чорноморська (М), Таїровська, Южненська, Фонтанська, Авангардівська) та в Ізмаїльському районі – 2 громади (Ізмаїльська, Ренійська) [1].

Суттєво змінюється демографічний склад Одеської області в частині кількості дітей шкільного віку (від 6 до 16 років) [9] та дошкільного віку (до 6 років) [2].

В цілому по області абсолютний приріст *кількості школярів* віком 6-16 років в Одеській області свідчить про стійку тенденцію до скорочення упродовж 2021/2022 – 2024/2025 навчальних років (далі – н.р.). Загальна чисельність учнів зменшилася з 279,3 тис. осіб у 2021/2022 н.р. до 257,9 тис. осіб у 2024/2025 н.р., що означає загальне скорочення майже на 21,4 тис. осіб або близько 7,7 % за аналізований період (Рис. 6).

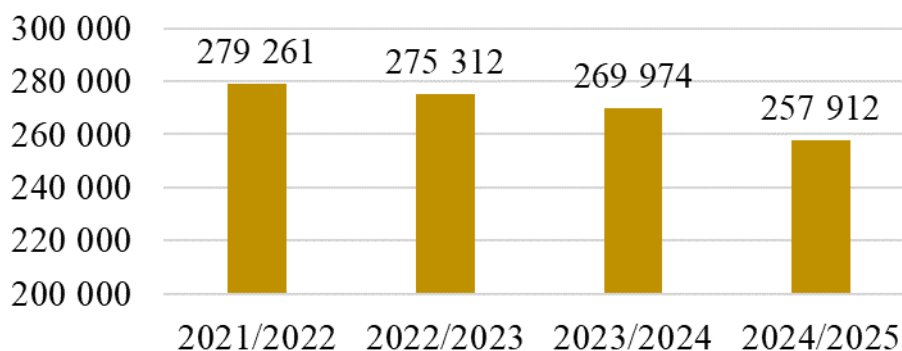

Рис. 6. Динаміка кількості школярів Одеської області (6-16 рр.), осіб
Джерело: сформовано на основі [9].

Основними причинами такої динаміки є, по-перше, демографічні чинники, зокрема тривале зниження народжуваності в попередні роки, що безпосередньо впливає на зменшення контингенту учнів початкової, базової середньої та профільної середньої освіти. По-друге, суттєвий вплив має повномасштабна війна, яка зумовила масштабні міграційні процеси, включаючи виїзд сімей з дітьми за кордон та ВПО, що призвело до скорочення фактичної кількості учнів в області. По-третє, негативно

позначаються соціально-економічна нестабільність та погіршення умов проживання, що впливають на рішення домогосподарств щодо місця проживання та навчання дітей.

В той же час, динаміка кількості *дітей дошкільного віку* в Одеській області упродовж 2021/2022–2023/2024 н.р. відображають нестабільну ситуацію. Кількість дітей дошкільного віку у 2022/2023 н.р. порівняно з 2021/2022 н.р. збільшилася на 3,96 тис осіб, але таке зростання відбулося переважно у великих міських громадах (наприклад, Одеська + 7,4 тис. осіб, Таїровська +0,9 тис. осіб тощо), а у селищних та сільських громадах кількість дітей дошкільного віку у переважній більшості зменшилась. Тимчасове зростання кількості дошкільнят відбулося за рахунок внутрішніх міграційних процесів, зокрема переміщенням сімей з дітьми з регіонів активних бойових дій до Одеської області, яка на той період сприймалася як відносно безпечна територія.

Після зростання кількості дошкільнят з 69,2 тис. осіб у 2021/2022 н.р. до 73,2 тис. осіб у 2022/2023 н.р. спостерігається різке скорочення до 57,6 тис. осіб у 2023/2024 н.р., що становить зменшення на 15,6 тис. осіб або 21,3% за один навчальний рік. Суттєве скорочення контингенту дошкільнят у 2023/2024 н.р. зумовлене, по-перше, виїздом частини сімей з дітьми за кордон; по-друге, тривалим зниженням народжуваності; по-третє, обмеженою доступністю та функціонуванням закладів дошкільної освіти в умовах воєнного стану, що вплинуло на облік і фактичне охоплення дітей дошкільною освітою (Рис. 7).

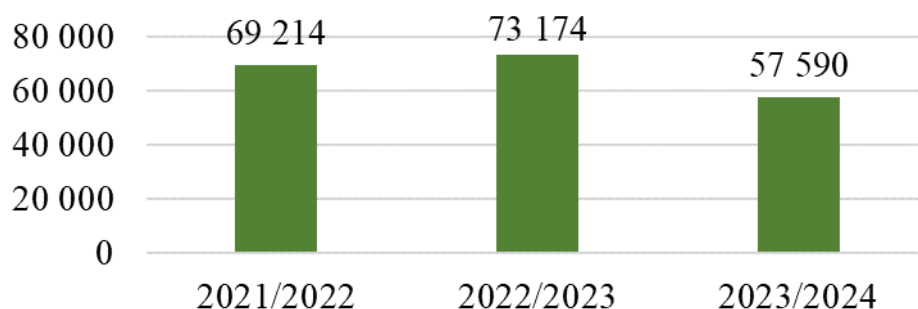

Рис. 7. Динаміка кількості дошкільнят Одеської області (6-16 рр.), осіб
Джерело: сформовано на основі [2].

Відповідно до *Методики формування спроможних територіальних громад*, що затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 08.04.2015 № 214, на території громади повинно проживати «не менше, ніж 250 дітей шкільного і 100 дітей дошкільного віку» [4].

Так, поріг кількості дітей шкільного віку (250+) не подолала тільки одна громада області, що знаходиться в Березівському районі (Чогодарівська – 176 дітей на 2023/2024 н.р.) – це 1,1% від загальної кількості громад області. Кількість школярів від 251 до 500 осіб налічується в 10 громадах (11,0%), від 501 до 1000 – в 27 (29,7%), від 1001 до 4000 – в 46 (50,5%), від 4001 до 10000 – в 6 (6,6%), більше 10001 – 1 (1,1%).

Кількість дошкільнят на 2023/2024 н.р. менше 100 осіб спостерігається в 15 громадах області (16,5%), а саме: Березівський район – 5 громад (Новокальчевська, Петровірівська, Розквітівська, Стрюківська, Чогодарівська), Білгород-Дністровський район – 2 громади (Маразліївська, Тузлівська), Болградський район – 2 громади (Криничненська, Кубейська), Подільський район – 3 громади (Долинська, Піщанська, Слобідська), Роздільнянський район – 3 громади (Великопосківська, Новоборисівська, Цебриківська). Для порівняння: на 2022/2023 н.р. таких громад було 21 (23,1%). Кількість дошкільнят від 101 до 200 осіб налічується в 26 громадах (28,6%), від 201 до 500 – в 33 (36,3%), від 501 до 1000 – в 12 (13,2%), від 1001 до 4000 – в 4 (4,4%), більше 4001 – в 1 громаді (1,1%) – Одеська міська територіальна громада (24 905 дошкільнят).

Наявність громад із кількістю дітей шкільного віку, що не досягає нормативного порогу, а також громад із критично низькою чисельністю дошкільнят (менше 100 осіб) свідчать про посилення процесів депопуляції, старіння населення та міграційного відтоку, що створює ризики подальшого скорочення мережі закладів освіти та зниження ефективності бюджетних видатків. Таким чином, виявлені тенденції підтверджують, що фінансова спроможність територіальних громад не може оцінюватися виключно за

формальними критеріями, а потребує комплексного підходу з урахуванням демографічних показників, просторової конфігурації та реального потенціалу відтворення людського капіталу.

Проведений аналіз засвідчив, що адміністративно-територіальний устрій Одеської області сформував базові інституційні передумови для реалізації бюджетної децентралізації, однак його функціонування супроводжується значними просторовими та структурними дисбалансами. Висока кількість територіальних громад, різноманітність їх територіальної конфігурації, площі та демографічних параметрів зумовлюють неоднорідність управлінських умов і різний потенціал реалізації бюджетних повноважень на місцевому рівні.

Висновки та перспективи подальших розвідок у даному напрямі.

Проведене дослідження підтвердило тезу про те, що адміністративно-територіальний устрій виступає ключовою інституційною основою формування та реалізації бюджетної децентралізації. Просторова конфігурація територіальних громад, їх демографічні параметри, щільність населення, віддаленість населених пунктів від адміністративних центрів та характер мережі публічних сервісів безпосередньо впливають на обсяг і структуру бюджетних повноважень та фінансову спроможність територіальних громад. На прикладі Одеської області встановлено, що формальне завершення адміністративно-територіальної реформи створило базові інституційні передумови для бюджетної децентралізації, однак зберігаються суттєві просторові й демографічні диспропорції, що ускладнюють забезпечення принципу субсидіарності та рівного доступу населення до отримання публічних послуг.

Подальші наукові розвідки: розроблення інтегрованих критеріїв оцінювання спроможності територіальних громад, моделювання впливу просторової конфігурації на ефективність місцевих бюджетів та удосконалення методичних підходів до поєднання адміністративно-територіального планування з бюджетною політикою на місцевому рівні.

Література

1. Внутрішньо переміщені особи станом на 02.01.2025. Інформаційно-аналітична система моніторингу статистичних та адміністративних показників територіальних громад. URL: https://public.tableau.com/app/profile/hum6904/viz/VPO_2022/VPO (дата звернення: 22.01.2026).
2. Діти в дитячих садках територіальних громад. Інформаційно-аналітична система моніторингу статистичних та адміністративних показників територіальних громад. URL: <https://tdukr.maps.arcgis.com/apps/dashboards/8ccd44bc180a44c3b6808d4ace25ed0e> (дата звернення: 22.01.2026).
3. Лажнік В., Пугач С. Компактність територіальних громад Волинської області в контексті просторового планування. *Економічна та соціальна географія*. 2024. № 92. С. 93–103. DOI: <https://doi.org/10.17721/2413-7154/2024.92.93-103>.
4. Про затвердження Методики формування спроможних територіальних громад: постанова Кабінету Міністрів України від 08.04.2015 р. № 214. Дата оновлення: 13.03.2025. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/214-2015-%D0%BF#Text> (дата звернення: 22.01.2026).
5. Про затвердження перспективного плану формування територій громад Одеської області: розпорядження Кабінету Міністрів України від 27.05.2020 р. № 623-р. Дата оновлення: 27.05.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/623-2020-%D1%80#Text> (дата звернення: 22.01.2026).
6. Про утворення та ліквідацію районів: постанова Верховної Ради України від 17.07.2020 р. № 807-IX. Дата оновлення: 27.05.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/807-20#Text> (дата звернення: 22.01.2026).
7. Пугач С. Концептуалізація поняття географічний простір у науковій літературі. *Економічна та соціальна географія*. 2019. Вип. 82. С. 27–33. DOI: <https://doi.org/10.17721/2413-7154/2019.82.27-33>.
8. Савчук І. Г. Конфігурація територіальна. *Словник суспільної географії*. URL: <https://geohub.org.ua/node/3992> (дата звернення: 22.01.2026).
9. Учні в закладах загальної середньої освіти територіальних громад. Інформаційно-аналітична система моніторингу статистичних та адміністративних показників територіальних громад.

адміністративних показників територіальних громад. URL: <https://tdukr.maps.arcgis.com/apps/dashboards/3e73deca79f94491b19c279b29b53cd1> (дата звернення: 22.01.2026).

10. Центри надання адміністративних послуг (інформація за III квартал 2025 року). Інформаційно-аналітична система моніторингу статистичних та адміністративних показників територіальних громад. URL: <https://tdukr.maps.arcgis.com/apps/webappviewer/index.html?id=aa9b9b16273e4a5f8e96ad4a98725b11> (дата звернення: 22.01.2026).

11. Google-карта. URL: <https://www.google.com.ua/maps?ie=UTF8&hl=uk> (дата звернення: 22.01.2026).

12. Wentz E. A. A shape definition for geographic applications based on edge, elongation, and perforation. *Geographical Analysis*. 2000. No 32(2). P.95–112. DOI: <https://doi.org/10.1111/j.1538-4632.2000.tb00419.x>.

References

1. Information and Analytical System for Monitoring Statistical and Administrative Indicators of Territorial Communities (2025), “Internally displaced persons as of 02.01.2025”, available at: https://public.tableau.com/app/profile/hum6904/viz/VPO_2022/VPO (Accessed 22 January 2026).

2. Information and Analytical System for Monitoring Statistical and Administrative Indicators of Territorial Communities (2026), “Children in preschool institutions of territorial communities”, available at: <https://tdukr.maps.arcgis.com/apps/dashboards/8ccd44bc180a44c3b6808d4ace25ed0e> (Accessed 22 January 2026).

3. Lazhnik, V. and Puhach, S. (2024), “Compactness of territorial communities of Volyn region in the context of spatial planning”, *Ekonomichna ta sotsialna heohrafiia*, vol. 92, pp. 93–103.

4. Cabinet of Ministers of Ukraine (2015), Resolution “On approval of the Methodology for the formation of capable territorial communities”, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/214-2015-%D0%BF#Text> (Accessed 22 January 2026).

5. Cabinet of Ministers of Ukraine (2020), Order “On approval of the prospective plan for the formation of community territories of Odesa region”, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/623-2020-%D1%80#Text> (Accessed 22 January 2026).

2026).

6. The Verkhovna Rada of Ukraine (2020), Resolution “On the formation and liquidation of districts”, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/807-20#Text> (Accessed 22 January 2026).

7. Puhach, S. (2019), “Conceptualization of the notion of geographical space in scientific literature”, *Ekonomichna ta sotsialna heohrafiia*, vol. 82, pp. 27–33.

8. Savchuk, I.H. (2026), “Territorial configuration”, *Slovnyk suspilnoi heohrafiï*, available at: <https://geohub.org.ua/node/3992> (Accessed 22 January 2026).

9. Information and Analytical System for Monitoring Statistical and Administrative Indicators of Territorial Communities (2026), “Pupils in general secondary education institutions of territorial communities”, available at: <https://tdukr.maps.arcgis.com/apps/dashboards/3e73deca79f94491b19c279b29b53cd1> (Accessed 22 January 2026).

10. Information and Analytical System for Monitoring Statistical and Administrative Indicators of Territorial Communities (2025), “Centers for Administrative Services Provision (information for the III quarter of 2025)”, available at: <https://tdukr.maps.arcgis.com/apps/webappviewer/index.html?id=aa9b9b16273e4a5f8e96ad4a98725b11> (Accessed 22 January 2026).

11. Google Maps (2026), “Google Map”, available at: <https://www.google.com.ua/maps?ie=UTF8&hl=uk> (Accessed 22 January 2026).

12. Wentz, E.A. (2000), “A shape definition for geographic applications based on edge, elongation, and perforation”, *Geographical Analysis*, vol. 32, no. 2, pp. 95–112.

Отримано редакцією журналу / Received: 23.02.26

Прорецензовано / Revised: 27.02.26

Схвалено до друку / Accepted: 20.03.26